

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

СРПСКИ СИОН

Год. XII

Број 22

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протопрезвитер Јован Јеремић

У Ср. Карловцима у недељу 15. јунија 1902

БЕСЕДА

ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПРЕУЗВИШЕНОГА ГОСПОДИНА

ГЕОРГИЈА БРАНКОВИЋА

ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ

држана у седници Српског Народно-Црквеног Сабора од 30. маја (12. јуна) 1902. год.

Славни Саборе!

Са дозволом славног сабора хоћу да рекнем неколико речи у овом тренутку, кад се славном сабору по закону и по премилостивој дозволи Његова царског и апостолског краљевског Величанства даје и опет прилика, да покуша да изврши, ако и не у целини, а оно свакако у знатном делу, свој задатак према својем законитом делокругу.

Одмах овде морам изјавити, да ја ово неколико речи управљам целини овога славнога сабора; јер ја овде немам пред собом странке, него заступнике целе цркве и целог народа; па зато молим, да се моје речи не узму ни с једне стране као изјава *за* или *против* једнога или другога дела овога славног сабора, него као речи архипастира, којем је сваки честит син ове цркве и народа без разлике подједнако драг и мио.

Утврдивши тако обележје својих речи ја одмах приступавам к оном, што хоћу да рекнем.

Ја молим славни сабор, да к решавању својега задатка приступи вољно али и обазриво, енергично али објективно, имајући у свакој прилици на уму, да је ту *из среди увек и увек само добро наше свете цркве и нашега народа као*

целине, а никако добро само једнога дѣла те цркве или једнога дѣла тога народа. Тим сам рад рећи толико, да у свако доба ваља да нам је пред очима *целина*, а не део; цела црква и цео народ, а не једна странка. Јер, славни саборе, ма колика била странка, *никад странка није целина, није цела црква, цели народ.*

Ово, славни саборе, морам нагласити и поред скоро извесне опасности, да ће ми се може бити пребацити, као да ове речи иду против одређене странке или извеснога дѣла овога славног сабора.

Али то никако не стоји.

Него сам ја то морао и морам нагласити с тога разлога, што познајем жестину, којом се у нас обично расправљају не само политичке, него нарочито и наше народно-црквене автономне ствари. Па ту је, славни саборе, увек опасност, као што сам споменуо и у својем говору, држаном у саборској седници дне 3. (15.) јула 1897. године — да и најобјективнији, најискуснији и најхладнији умови, под притиском струје, која их је понела и која их носи, и занесени бујним и живим утисцима скорашње страначке борбе — могу лако узети, да је нешто, што су рђди да изведу, за добро целе цркве и народа (јер увек о том треба да се ради;) а кад се то погледа са стране, а оно није друго, него нешто страначко . . . Тога се пак ваља да чувамо као живе ватре! А треба да се чувамо са тога разлога, што је сваком од нас јасно да се то, бар у највише прилика, не ће моћи довести у склад са добром наше црквене и народне целине, за којом, нема сумње, сви тежимо.

Па ја баш зато, славни саборе, ни не сумњам, да ће сваки саборски члан ићи за тим, да се на овом сабору и саборисању, за време рада, стави не на становиште какве странке, него на оно становиште, које у свему одговара само добро ујемчене нам народно-црквене автономije.

А тежак је и претежак тај наш задатак, славни саборе; задатак да за своју народно-црквену автономiju чисто добро учинимо.

Тај задатак је нарочито тежак, што на сваком кораку морамо обазриво поступати, да се не бисмо огрешили ни о одношаје према државној власти, нити пак о унутрашње одношаје саме народно-црквене автономije, где се ваља разликовати непромењиво канонско устројство саме цркве и јерархије и круг стечених права самих верних, народа.

Што се тиче односа према држави, државној власти, то су ти односи у главном нормирани државним и земаљским законима о слободи вероисповести у нашој домовини. Ну ти закони, нарочито у колико се односе на нашу цркву и народно-црквену автономiju, имају то стално, основно, обележје, да наређују, да се свакако све оно, што се гради и чини у нашој цркви и автономiji, мора збити у оквиру државних и земаљских законâ, а исто тако основно и стално обележје, њихово је и у том, што све то подвргавају и најтачнијем односно најстрожијем праву врховнога државнога надзора. Ну докле допире то право? Прецизности о том нема. Свима нам је пак познато, да се на најразноврснијим тачкама сусрећемо са државном влашћу. Па баш зато, што није прецизно обележено, докле допире то право врховног државног надзора, може се догодити, да ће државна власт, тумачећи то право на одређен начин, у односној прилици ступити у

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unk.rs

круг права наше народно-црквене аутономије; или ћемо пак ми, пошто нема тачне међе, заћи у правни круг државне власти; а то се ни једно, ни друго, у правној држави, не би смело догодити. Тим се исказује неопходна потреба велике опрезности.

Али, славни саборе, колико су замашни ови, да их назовем, *спољни* односи наше народно-црквене аутономије, тежина њезина ипак лежи у унутарњем њезину устројству, у извађању уредаба и наредаба о њој, а нарочито и у том, *како ми сами ценимо ту своју аутономију?* А кад ово питање поставимо, онда морам одлучно нагласити, да управо од нас самих зависи, да ли ће аутономија бити од благослова за нашу цркву и народну просвету као и за наш народно-црквени иметак — или ће бити извор свакој неудаћи па и правој несрећи по цркву и народ.

Унутарњи, дакле, односи су управо *језгро аутономије*. Јер док спољни односи прече мешање државне власти у законито аутономне послове и обратно опет заилажење аутономних органа у правни круг државне власти (што ниједно не може бити у намери односних фактора!) — у унутарњем аутономном раду је по среди грађење аутономних уредаба, где се морамо најозбиљније обзирати на већ споменуто канонско устројство наше свете православне цркве; даље је ту донашање наредаба, а нарочито и суђење у аутономном делокругу; а што је од есенцијелне важности јесте у том: *како се умемо ми сами служити аутономним установама и правима и како се одазивамо и вршимо дужности, које извиру из тога правнога круга?*

Истина Бог! пра́ва свако од нас хоће. Ну кад дођемо до главизне о дужностима — ту нисмо сви једнога мишљења. То је позитиван факт. А то је оно, што пра́вом пријатељу народно-црквене аутономије наше мора измамити најбрижније мисли и осећаје; јер се *аутономне врлине врх свега састоје баш у најтачнијем и најоданијем вршењу аутономних дужности*. Ако ових врлина немамо, не ће бити ни аутономије или бар не ће бити праве аутономије. Да буде пак те праве аутономије без поговора нам мора бити начело, лозинка: *законита слобода према горе и законита слобода и авторитет према доле; респектовање народно-црквених аутономних власти и најсавесније испуњавање аутономних дужности*.

Да ли ми можемо постићи то, нарочито обзиром на опће познату узрујаност и раздраженост — услед страначке борбе?

Можемо, али под многим погодбама (условима).

Можемо, ако свестраним споразумом учинимо народно-црквено аутономно поље својим *заједничким радилштетом*. А нарочито ако на том заједничком пољу, где ваља да се ради за добро наше свете цркве, за унапређење просвете нашег српског православног народа, за очување јачање и разграђавање народно-црквенога иметка — ако дакле на том пољу престану политичке, страначке, сталешке и друштвене разлике. А ово треба зато да се збуде, што треба да су нам на том пољу тежње једнаке, једне, а то је: да очувамо, заштитимо, учврстимо и, по могућности и, појачамо положај своје цркве и нар. црквене самоуправе. Из тако задахнутог сложеног рада, славни саборе, биће свакако добра

успеха, и ако може бити не на свима линијама. Ну таква успеха, славни саборе, никако не ће бити, ако се не узради, како малочас рекох. Или још јасније да се изразим. Таква успеха не ће бити, ако се на том народно-цркв. автономном пољу, где треба да се удружимо свом снагом и љубављу, већ — *и ради автономног самоодржања* — ако се, дакле, дигну било поједине странке, било поједини сталези, било пак поједини друштвени кругови против осталих. Успех овакога рада и поступања не би било оно, што желимо и велимо, него би се то заједничко поље извргло у право тркалиште за немир, небратско гурање, непријатељско потискивање, најнеплодније препирање, прекоравање па и нападање, једном речју: поље праве несреће, поље за ствари нашој цркви, народу и његовој просвети па и опстанку потпуно непотребне и — опасне.

А ја сам слободан, славни саборе, запитати: треба ли нама тога? Није ли нам доста тврде поуке из наше тридесетогодишње унутарње автономне борбе? Није ли нам доста горкога искуства? Да ли треба да кола још и даље, и без заустава, јуре опасном низбрдицом, па да дођу до катастрофе? И коме би то могло бити од пробитка? Нашој ли светој вери и цркви? Српском ли православном народу? Или може бити држави? . . . Не, ником то не би било за добро; а за нашу саму ствар би било још опасније, но сва досадања неплодна борба наша на народно-црквеном автономном пољу.

Зато, славни саборе, ради добра наше свете вере и цркве, ради мира у крилу цркве и народа, *ради одржања саме народно-црквене автономije* — *зауставило ток неплодне и убитачне борбе* на овом заједничком пољу. Саслушајмо један другог. Сложимо се у заједничком раду за та добра, па да нас и наши савременици и потомци благосиљају, јер смо учинили дело добро, *дело*, којем ће се зарадовати и црква са народом и превишњи престо и држава.

Од моје стране, славни саборе, таквом раду, биће у свако доба најобилнија и најискренија потпора.

У то име нека нам је, господо, сретан рад! Сетимо се, да је народно-црквени сабор онај форум, од којег се са свих страна очекује не само рад, него и прави успешан рад.

А то је и моја топла жеља, а тако држим и свих нас.

И ја завршујем речима својим од пре пет година дана:

Од мудрости и родољубља славнога сабора зависеће и тај успех, па и судбина наше народно-црквене автономije! —

Имајте ошри слухати да слухате!

Г О В О Р

ЊЕГОВЕ ПРЕУЗВИШЕНОСТИ ГОСПОДИНА КРАЉ. ПОВЕРЕНИКА

БЕЛЕ пл. ТАЛИЈАНА од Визека

држан у седници Српског Народнo-Црквеног Сабора од 30. маја (12. јуна) 1922. године.

Славни Саборе! Очинском добротом Његова ц. и кр. ап. Величанства дала се прилика, да се сабор, најглавнији орган православно-српске народно-црквене автономije, опет на законито деловање састане.

Кр. угарска влада се дужном бригом понаша спрам послова православне српске народне цркве, те живом пажњом прати не само у строго узетом уредовном делокругу већ и осим тога моменте, жеље и тежње, које се појављују.

Услед овог настојања, није изгубила из вида ни оно време, када је ми-нуо мандат сабора од године 1897., да може правилно и законито сазвати један нов сабор, као што је поклонила пажњу своју и оним жељама, које су се ради сазивања сабора са свију страна јављале.

Када је у смислу уредаба на то позвани митрополит патријарх нужне кораке учинио ради одобрења сазивања сабора, и када се је влада осведочила о савремености молбе и о потреби сазива сабора с обзиром на већ наведене жеље, није се могла оглушити тому, да ову праведљиву и закониту молбу драгом вољом не подупре и исту на превишње место не подастре.

Славни саборе!

Од дужег се времена може приметити, да се показује у пословању православне српске народне црквене аутономије застој, и да се међу члановима и странкама појавио јак раздор, услед чега није деловање сабора онако, какво би морало бити у прилог аутономије са мирног развитка, среће и процвата аутономијом том зашгићене српске народне цркве.

Без сумње је, да је овом стању, које се не може одржавати, допринела и та околност, да се у непотпуно сачињеном устројству много шта поправити и на уместнији темељ положити има.

На жалост се и то може приметити, да се је поштовање, које се безусловно тражити има; шта више, поверење спрам врховних органа цркве и аутономије у извесном слоју народа потресло, — да је настала противност, да су се исте заштриле, и да са те околности тежак положај бива још тежи и озбиљнији и заостаје за оним што би се могло очекивати.

Сва су ова несумњива факта проузроковала то, да сабори нису могли већ од много година да посвршују најпрече административне послове, да нису ишли за тим, да нађу лека невољама које су се показале, и да исправе недостатке који су се појавили; надаље, да се нису врховни органи аутономије — сад нећу да испитујем из којих побуда — довели у склад са саборима који представљају целину народа и цркве.

Свему овоме мора овај сабор помоћи и надам се, да ће заиста помоћи стављајући се на висину свога озбиљнога задатка.

Да прикажем само бледу слику оних важних послова, који у првом реду очекују свога решења од ваше озбиљне увиђавности, упозоравам само на онај врло важни захтев, да се у дугом низу година преостали нерешени административни послови једном већ решити морају, да тако брод аутономије, одлакшан од овога терета, са мање сметња може бродити својој цели, луци толико жељене консолидације.

Као такав административни предмет морам означити сада даље неодложно финалисање закључних рачуна, јер то безусловно захтева руковање са народно-црквеним иметком, те чување истог у целокупности и множење истог у корист потомства, као и потреба, да се пољуљано поверење успостави. Захвалност према

претцима, те дужност према потомцима треба да вас на ово подстрекава.

Исто тако захтева и правично подмирење потреба да се према околностима, које су се од задњег, пре толико година установљеног прорачуна, овамо променуле, сачине нови прорачуни, да народна, за средства аутономије упућена жеља, ниједан оправдан захтев, не остане без подобнога му задовољења.

Сада још постојећи саборски одбор зацело да ће поднети извештаје о досадањем раду. Сабор ће такођер имати и тај задатак, да и њих подробно испита и да на темељу тога донесе своје одлуке о досадањем раду саборскога одбора.

Пошто постојећа правила захтевају, мора се сабор и о томе побринути, да се изаберу управљајући фактори аутономије и понуне у управи аутономије упражњена места, и то особито и најглавније, да се изабере из средине сабора саборски одбор.

Треба да се сабор и о томе побрине, да се нађе лека оним невољама, које се показују у животу аутономије, и које редован и законит ток аутономије прече, и да се отклоне недостатци, који се показују у администрацији.

Дакле, велики и важни задатци чекају овај сакупљени сабор, чека то и народ и црква, исто тако и влада; а очекује и захтева то и Његово Величанство, наш најмилостивији Господар и Краљ од сабора овога, да ће задатке своје озбиљно, смишљено, без страсти, стварно расправљати и успешно их решити.

Узвишена чувства племенита срца Његова Величанства у очинском старању за срећу народа, много се дубље осећају, а да би верни Срби у Угарској, Хрватској и Славонији хтели да их загорчавају. А могу безусловно да уверим сабор и о благовољној и свесрдној потпори владе.

Али и очинско старање Његова Величанства, као и исто тако и благоволење владе, претпоставља и очекује од поштованог сабора, да ће расправљати мирно, трезвено, достојанствено и без сваке страсти, и да ће, кретајући се у оквиру државних закона и аутономних уредаба, рад му бити свестан, обазрив, те према томе бити у интересу и од спасоносног успеха како за државу тако и за цркву, и српској православној цркви припадајући народ.

Уздајући се у лојалност српског народа земаља свете круне угарске надам се са своје стране још и томе, да ће поштовани сабор неоспорно доказати, да је за озбиљан рад способан, да од тога озбиљнога рада не преза и да ће, остављајући на страну ситна становишта, задатке своје ваљано и потпуним успехом решити.

Надајући се овоме, желим сабору сретан, успешан и благословен рад и позивам вас, да ускликнете самном заједно, једним срцем, једном душом: да живи Његово царско и краљевско апостолско Величанство, наш најмилостивији Господар и Краљ **Франц Јосиф Први!**

Овим позивам поштовани сабор, да, оцењујући све што је нужно, свој дневни ред што пре утврди и по томе пети и мени саопштити.

Народно-црквени сабор.

II. Седница 30. маја (12. јуна) 1902.

Председава Његова Светост, патријарх српски *Георгије Бранковић*.

Од Епископата присутни су сви високопреосвештени епископи.

Привремене перовође: Миливоје Јовановић и Светозар Прибичевић.

Његова Светост отвара седницу и позива перовођу Светозара Прибичевића да прочита записник прошле седнице.

Прочитан записник буде без примедбе оверовљен.

Известилац верификационог одбора *Др. Жарко Миладиновић* подноси извештај о раду верификационог одбора са предлогом, да се верификују посланици против избора којих не предлежи протест, а да се одбију протести поднесени против избора неких посланика и да се исти верификују. Даље предлаже у име верификационог одбора, да уништи избор протестованих избора Стевана В. Поповића, Дра Паје Дракулића, Љубомира Купусаревића, Марка Богдана, Светозара Грубића, Стевана Чампрага, Николе Петровића и Јована Бороте, а против избора Миливоја Радовића да се спроведе истрага.

Др. Паја Дракулић на основу пословника доказује, да се о верификацији протестованих мандата не може расправљати пре конституисања саборског, јер 23. §. пословника наређује, да „конституисани сабор предузима верификацију оних саборских чланова, против којих избора има каквих приговора“. Према томе није требало ни износити други део предлога одборског, него само установити број неоспорених мандата, те ако их је довољан број за приступање конституисању сабора, треба томе конституисању и приступити.

После подуже дебате, о томе, да ли посланици којима је мандат оспорен, имају пасивног права при избору саборског часништва, у којој су дебати учествовали *Др. Миливој Бабић*, *Др. Миша Михајловић*, *Васа Ђурђевић*, *Др. Александар Рокнић*, *Др. Богдан Медаковић*, *Јован Борота* и *Др. Мита Мушицки*,

Председник Његова Светост разјашњује одређења саборског пословника, којима он, као учесник при донашању истих, добро познаје и дух и интенцију. По излагању Његове Све-

тости односна чаређења пословника увек се тако тумачила, да посланици, којима је оспорен мандат, немају пасивног права избора, јер о тим мандатима решава тек конституисан сабор. §. 25. пословника тиче се оних оспорених мандата, *против којих је истрага одређена*, а посланици с таквим мандатом могу по том §-у сва права вршити н. пр. гласати, дневнице подизати, јер истрага може дуго да траје. На оспорене мандате против којих није истрага одређена, не може се применити 25. §. пословника, јер о тим мандатима се одмах у сабору решава. Сви посланици могу гласати, али са оспореним мандатима посланици немају пасивног права избора.

Др. Миша Михајловић предлаже, да сабор приступи конституисању.

Перовођа *Св. Прибичевић* чита имена оних (48) посланика, против избора којих нема протеста.

Председник Његова Светост проглашује ове за оверовљење. А пошто је од тих натполовична већина свију посланика, позива ове, да бирају сабору потпредседника. Ради припреме за писмено гласање прекида седницу на четврт сахата.

По истеку тог времена —

Председник Његова Светост поново отвара седницу и позива да се гласање отпочне. После обављеног скрутинија, проглашује резултат избора, по којем је *Др. Ђорђе Красојевић* добио 53, а *Евген Думча* 16 гласова, те је према томе *Др. Ђорђе Красојевић* изабран за потпредседника саборског.

Председник Његова Светост позива да се приступи избору саборских перовођа.

За бележнике саборске изабрани су већином гласова: *Др. Миливој Бабић*, *Мита Ђорђевић*, *Михајло Соларић* и *Јован Воркашић*.

Председник Његова Светост. Пошто је сабор конституисан, позивам г.г. посланике на призивање Св. Духа, а затим ћемо се вратити у саборницу, јер г. кр. Повереник има сабору да учини саопштења.

Пошто се је изабрани потпредседник *Др. Ђорђе Красојевић* захвалио на поверењу, би седница одгођена ради призивања Св. Духа.

После призивања Св. Духа настављена је саборска седница.

Председник Његова Светост рече: Го-

сподо, имам да упутим на Вас неколико искрених речи. Затим прочита Свој говор. (Доносимо га напред).

Др. Ђорђе Красојевић. Пошто је и сабор 1897. г. решио, да се тадашњи говор Његове Светости штампа, то предлажем, да се и овај говор Његове Светости штампа и међу посланике раздели.

Прима се.

Председник Његова Светост саопштава, да кр. Повереник жели доћи у седницу, да учини саопштење сабору. Моли оно изасланство, које га је први дан допратило, да и сада оде по њега и допрати га у сабор.

Кр. Повереник, допраћен од изасланства и дочекан по церемонијалу заузео место под балдахином и прочита на мађарском, а за тим Његов секретар Павле Јоановић на српском језику саопштење. (Доносимо га напред).

Председник Његова Светост предлаже, да се говор Његове Преузвишености Кр. Повереника штампа и међу посланике раздели.

Прима се

Др. Ђорђе Красојевић предлаже да се Његову Величанству Краљу поднесе адреса лојалности.

Прима се с тим, да се адресни одбор у идућој седници изабере.

Председник Његова Светост закључује у $\frac{3}{4}$ 2 после подне и заказује идућу за сутра у 10 сахати пре подне.

III. седница 31. маја (13. јуна) 1902.

Председава Његова Светост патријарх српски *Георгије Бранковић*.

Записник води: Др. Миливој Бабић, говорнике бележи парох Јован Воркапић.

Од Епископата присутни су високопреосвештени епископи: *Гаврило Змејановић*, *Лукијан Богдановић* и *Мирон Николић*.

Председник Његова Светост саопштава молбу Дра Јована Јовановића, којом моли допуст на 20 дана.

Дозвољава се мољени допуст.

Др. Жарко Миладиновић као извештач верификационог одбора предлаже, да се оверове посланици против којих су поднесени неосновани протести а наиме: Мита Ђорђевић, дра Ђорђа Красојевића, Ивана Јелчића, Милана Ђосића, Миливоја Јовановића, Васе Мучачевића, Јована Магарашевића, дра Миливоја

Бабића, Владимира Ристића, Светозара Прибичевића, Душана Кнежевића, Милана Николајевића, дра Георгија Летића, дра Лазе Секулића, Буда пл. Будисављевића и Јована Воркапића, те да се исти посланици уврсте у попис оних посланика, који су у прошлој седници оверовљени.

Прима се.

Председник Његова Светост позива сабор да приступи избору одбора за састав у прошлој седници закључене адресе лојалности, коју ће сабор подастрети Његову Величанству.

По свршеном гласању и обављеном скрутицију председник *Његова Светост* проглашује, да су у адрески одбор изабрани: Др. Миша Михиљовић са 62. Др. Никола Ђурђевић са 61. Др. Мита Мушички са 61. 4. Др. Ј. Радивојевић Вачић са 62. Др. Стева Јовановић са 61. Мита Клицин са 60. Сава Цвејић са 61. Стеван Миловић са 61. Др. Богдан Медковић са 67. Паја Мандровић са 66. Душан Кнежевић са 65. Јован Магарашевић са 66. Буде пл. Будисављевић са 67. Евген Думча са 68. Јован Воркапић са 66 гласова.

Др. Жарко Миладиновић извештава о протесту против избора Стевана В. Поповића у I. Слуњског среза. Предлаже да се избор његов уништи, а избор Максима Свилира оверови.

Васа Ђурђевић побија образложене извештаче верификационог одбора и предлаже, да се верификује избор Стевана В. Поповића као израз већине изборника I. слуњског среза. Ако сабор ипак не би то учинио, онда, да се не би учинио прецеденс да сабор верификује кандидата мањине, предлаже, да се уништи избор и Стевана В. Поповића и Максима Свилара, а нов избор одреди.

После дебате, у којој су учествовали Душан Кнежевић, Др. А. Рокнић, Петар Крајновић, а завршну реч узео извештач верификационог одбора *Др. Жарко Миладиновић*, те побијао наводе и аргументацију Васе Ђурђевића.

Председник Његова Светост стави на гласање прво предлог верификационог одбора.

Пошто је већина гласала да се избор Стевана В. Поповића не оверови а овери избор Максима Свилара —

Председник Његова Светост проглашује предлог верификационог одбора примљеним.

Др. Жарко Миладиновић извештава о

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

протесту против избора Дра Лазе Костића и проте Љубомира Купусаревића у Суботичком срезу, и предлаже, да се избор Дра Манојловића у суботичком срезу оверови, а избор Љ. Купусаревића уништи.

Већином гласова прима се.

Др. Јован Радивојевић-Вачић предлаже, да се изабере саборски квестор и за таквог предлаже Лукијана Бранковића фондовског чиновника.

Прима се.

Епископ Гаевило Змејановић жели, да се квестору установи делокруг.

Др. Ј. Радивојевић-Вачић. Делокруг квестора нашег сабора биће исти, који је квесторима других сабора.

Др. Жарко Миладиновић извештава о протесту против избора Стевана Чампрага свештеничког кандидата у Мохачком срезу и предлаже, да се исти избор уништи, нови нареди, а на избор изашље изасланик сабора.

Стеван Чампраг, Евген Думча, епископ Лукијан Богдановић, Др. Миша Михајловић и Др. Паја Дракулић говоре за оверовљење мандата Чампрагова.

Др. Жарко Миладиновић остаје при предлогу верификационог одбора.

Председник Његова Светост ставља на гласање предлог верификационог одбора.

За исти предлог гласа мањина.

За тим се гласало за предлог Евгена Думче, да се избор Стевана Чампрага верификује, и већином гласова буде примљен.

Председник Његова Светост затвара седницу у 1 сахат после подне и заказује ју за сутра у 9 сати пре подне.

Ватикански сабор.

(Одломак из књиге „Исторја хришћанској церкви въ XIX. вѣкѣ. Изданіе А. П. Лопухина, томъ I.“)

— превео: *Лазар Богдановић.* —

(Наставак)

16. јула буде декрет представљен у коначној форми, а при томе са споменутих додатком, који је још више наглашавао апсолутну власт папства, а за 18. јули беше одређена четврта и потоња јавна седница сабора. Поводом тим, што се главни чланови опозиције сасвим повукоше од учашћа на сабору, могли су језуите потпуно славити победу. Дан је био

врло натуштен, али они беху весели у души. По обичају, седници је претходила миса, а затим је један епископ са катедре гласно и јасно прочитао злосретни декрет, у ком се говорило* да „римски папа тада, када он говори ex cathedra, т. ј. сваки пут, кад он испуњавајући своју дужност, као пастир и учитељ свију Хришћана силом своје врховне апостолеке пуномоћи, одређује учења тичућа се вере и морала, као обавезна за целу цркву, то с божанственом помоћу, обећаном му у лицу св. Петра он располаже с оном непогрешивошћу, којом је божанствени Искушитељ благоизволео обдарити Своју Цркву за све случајеве кад буде одређивала учења о вери и моралу, и да су према томе таква одређења папе сама по себи, а не услед пристанка цркве, непромењљива. Ако би се, не дај Боже, ма ко усудио да протуслови овој нашој одредби, нека је проклет!“ Кад је прочитан декрет, прешло се на гласање, а оно беше праћено громом и муњом, и таквом грозотом, какова ретко бива у Риму. Верни паписте видели су у том виши глас осуђења галиканизма, а други су чак у том назирати небеско знамење, којим се папа узводио на једнаку висину с Мојсијем, који је при исто таквим грозним појавама природе примио закон на Синају. Од присутних прелата 533 казаше „placet,“ а само двојица, и то северо-амерички епископ Фицхералд и сицилски епископ Ричио рекоше „non placet.“ На тој потоњој седници, дакле, гласало их је у корист догмата далеко више, него на седници 13. јула. Откуда је настао тај прираст? Да ли се је за то време променило убеђење неколицине епископа, или се они просто поклонилише пред авторитетом? Чак је и Гвиди казао „placet.“ Приповедаху, да му је папа у време гласања озбиљно гледао у очи и, кад чу из његових уста „placet,“ гласно рече: Buon nome!¹ или како други веле: „Pover nome!“² Потоњи израз могао му се дабогме боље при-

* „Romanum Pontificem, cum ex cathedra loquitur, id est, cum omnium Christianorum Pastoris et Doctoris munere fungens pro suprema sua Apostolica auctoritate doctrinam de fide vel moribus ab universa ecclesia tenendam definit per assistentiam divinam, ipsi in beato Petro promissam, ea infallibilitate pollere, qua divinus Redemptor Ecclesiam suam in definienda doctrina de fide vel moribus exstructam esse voluit; ideoque episcopi Romani Pontificis definitiones ex sese, non autem ex consensu Ecclesiae, irreformabiles esse. Si quis autem huic Nostrae definitioni contradicere, quod Deus avertat, praesumpserit, anathema sit.“ (види официјално издање: Acta et decreta (Freiburg 1871.), стр. 1863.

¹ Добар човек. ² Јадни (кукавни) човек.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

менити, као што се могао применити и другим слабијим прелатима. Кад су они што су бројали гласове саопштили папи резултат гласања, то је он с места потврдио декрет и рекао кратак говор. У њему је он изрекао наду, да ће они, који су гласали против декрета, доћи до бољег уверења. Спомињући 3. Цар XIX. 2. указа он на ту околност, да су они сабора своју одлуку изрекли „у бури,“ и спмену им, да су они неколико година пред тим изрекли другу одлуку, али тада при „духању тихога ветра.“ Монаси и монахиње, које су заједно с гомилом Зуава састављали главни део скупштине, викаху „браво“ и аплаудираху. Становништво Рима, као што се чини, врло је мало учашћа узимало у овој слави, шта више оно се у опште слабо и разумевало у том послу. И дипломате су већим делом отсутствовале; присуствоваху само министри белгијски, холандски, португалски и неких јужноамеричких држава. Илуминација, која је била тог вечера приређена, беше услед ружна времена врло жалосна. Само улицице папине ликоваху и стараху се да раструбе славу не плашећи се исмевања. Неки свештеник из северне Италије славио је у песми, која се односила на тај дан, глас папин, као „глас Бога, а не човека.“ Зато многи епископи ни издалека не бијаху добро расположени. У њима се пробудила савест и они, побојавши се за учињено дело, осећаху неисказану тугу у души.

Ма да је декрет 18. јула и био славом и апотезом папства, али су се заједно с тим, по провији судбине, у исто време збили догађаји, који су паду повели светску власт папину. У очи прогласа папске непогрешивости, објави Наполеон III. рат Турској, и пошто се овај рат показа несретним за њ', те мораде извести своју војску из римске области да заштити отаџбину, то Талијани не пропустише да се користе овом околношћу. Виктор Емануил, вентом да одржи поредак у папској области, подиже своју војску у ту област и готово без отпора заузео Рим. Залуд се „непогрешиви папа“ обраћао државама, протестујући што му је узурпатор заузео столицу, — све су се оне оглушиле на његове протесте, а главни његов заштитник Наполеон III. срамно се предао у ропство под Седаном. Па и глас самог римског становништва био је против папе. Кад се у самом Риму обављало народно гласање, то је

40,785 гласова било за присаједињење Рима талијанском краљевству, а само 46 гласова беше предано у корист папину (у целој области 133,681 глас против папе а само 1,507 за папу).

20. септембра развијена је на Капитолију зелено-бело-црвена застава, 5. децембра проглашен је Рим столицом краљевства Италије, а 2. јуна 1871. г. био је свечани улазак Виктора Емануила у њ'. У Квириналу, који почетком столећа беше папином резиденцијом, примио је он депутацију са свију страна Италије, и пред њоме, између осталог, ово рекао: „Сад смо у Риму, и остаћемо у њему.“ Тада је папа, увидевши да није кадар водити борбе, затворио сабор, те указујући на немогућност даљнега рада с нужном му слободом, и сам се настанио у Ватикану, прогласивши себе „ватаканским сужњем.“ Од то доба започео је у историји папства нови период, који је интересан тиме, како је папство у новим условима његова живота остваривало апсолутизам, који је оно на тобожњем васеленском сабору стекло, —

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Призивање Св. Духа) служено је у прошли петак под началством Његове Светоси патријарха *Георгија* и вископреосвештених епископа *Мирона* и *Митрофана*.

(За потпредседника народно-црквеном сабору) изабран је *Др. Борђе Красојевић*.

(Са сабора.) У саборској седници од 1. (14.) јуна о. г. настављена је верификациона расправа. При гласању о протестованом избору дра Паје Дракулића у Сомбору гласало се поименце, те је са 46 против 26 гласова уништен избор Дра Паје Дракулића. Са 38 против 25 гласова уништен је у Сомбору и избор протопрезвитера Љубомира Купусаревића као свештеничког посланика, и наређује се нов избор изборника. Са 48 против 16 уништен је избор Николе Петровића и Јована Бороте посланика среза Ст. Пазовачког. Саборске седнице су због Духовских празника одгођене до 5. (18.) јуна.

(Српска црквена општина Пештанска.) Недавно је српска православна црквена општина у Пешти

одржала своју редовну главну годишњу скупштину, на којој су примљени завршни рачуни црквене општине, Боздине и Текелијине закладе у 1901. години. Из тих рачунских података видимо, да општинска имовина износи 885.756-16 К, састоји се из непокретности у вредности од 301.300 К, из Боздине куће која вреди 365.000 К, из готовине која чини 142.315-66 К и т. д. Године 1901. повећала се општинска имовина са 17.500 К. Редовни општински приход износио је прошле године 25.422.60 К, а расход много мање. Заклада Наума и Јелене Бозде потпомагање Срба трговаца и занатлија у Пешти имала је 1901. прихода 32.034 К, сама кирија од куће донела 31¹/₂ хиљ. кр., али је расход био већи, пошто је особито пореза врло велика. Резервни фонд Боздине закладе износи 72.640 К, стипендија Наума Бозде 10.942, а стипендија Јелене Бозде 7965. Сд осталих фондова, који стоје под управом Пештанске црквене општине спомињемо: фонд Марије Таназовић од 30.000 К, Мих. Јовановића 22.503 К, на црквено-општинске цели 21918 К, сиротињски 15497 К, Александра Поповића 12.341 К. Текелијина заклада 2517 К.

(Две наредбе). Кр. жупанијска област у Вуковару издала је учитељству свога подручја овд две наредбе које јој служе на част: Број 5.787/1902.

Кр. жупанијска област у Вуковару.

Установама §. 1. закона од 31. листопада 1888. о уређењу пучке наставе и образовању пучких учитеља у краљевинама Хрватској и Славонији истакнут је религиозно ђудоредни узгој младежи као најглавнији задатак пучке школе, те је досљедно томе школским и наставним редом од г. 1889. у §. 22. учитељима стављено у дужност служити се овим законом дозвољеним и педагогијски прокушаним средствима, како би од деце узгојили ваљане чланове цркви и држави.

Живи пример сматра се безувјетно као једно од најкрескијих средстава у узгојном деловању, па се стога од свакога наставника захтева, да примером религиозно ђудоредног живота предњачи повереној школској младежи.

Међу згоде и прилике, у којима ће учитељ моћи примером узгојно да утиче на саму школску младеж, без сумње су верске и набожне дужности најприкладније а међу овима у првом реду редовит полазак службе Божје са школ. младежи.

У точки 15. §. X. позваног школскога и наставнога реда, доста су прегледно обележене те дужности за младеж опћих пучких школа, а у допуну томе служе још и наредбе од 10. рујна г. 1891. број 9.587, од 3. ожујка 1893. број 2.905 и од 24. сечња 1886. број 4967 ex 1895. алинеја II.

У потоњим наредбама је али подједно категорички изречено, да су уз школску младеж цркву полазити дужни и учитељи, који по §. 70. школ. и устав. реда имају уз вероучитеље надзирати школску младеж при извршавању набожних дужности, што се са гледишта школскога реда и педагошке дисциплине не може друкчије разумевати, него да учитељи о служби Божјој по дану прописаним редом ученике из школе у цркву и оданле у школу одпратити имаду. —

С надлежне стране огласиле су се у том погледу у седници жупанијског школског одбора од 13. вељаче 1902. жалбе, које говоре о случајевима занемаривања ових дужности у појединим местима.

И ако су ти жалосни случајеви доста ретки, види се кр. жупанијска област принуканом позвати све подчињене управне органе, нека подручном учитељству озбиљно у памет дозову овде споменуте и све ине прописе о набожним дужностима пучких учитеља напоменом, да ће се против прекршитељу тих установа и против оних, који се устручавају поћи уз своје ученике до цркве и од цркве, те пропуштају бити уз њих за вријеме службе Божје или при иним црквеним функцијама, поступати свом строгаошћу постојећих дисциплинарних прописа.

Обћој пучкој школи у Н. Н. знања и строга равнања ради.

У Вуковару, дне 29. ожујка 1902.

Кр. поджупан

Ун кел х а ј с е р в. р.

Број 5.789/1902.

Кр. жупанијска област у Вуковару.

Гласом установе §. 114. закона од 31. листопада 1888. о уређењу пучке наставе и образовања пучких учитеља у краљевинама Хрватској и Славонији одговоран је учитељ како за знанствени тако и за народни напредак школе.

Морални напредак ученика постизава се уз ваљану педагошки прокушану дисциплину, а додупиру га и поједини наставни предмети у неједнакој мери. Међу оне научне предмете, у којима је најиздашњија узгојна моћ узима се — не без разлога — веронаук на првом месту. —

Тај велеважни огранак наставног и узгојног деловања поверен је свећенству.

Нарав и важност вероучне обуке обзиром на узгојну задаћу опће пучке школе и на ону одговорност, која је учитељу изречена горе споменутом законском установом управо неодољиво

захтевају од учитеља, да он тражи сваки контакт са свећеником и да с њим у савршеном складу сложено и заједнички поради око моралнога узгоја школске младежи. — Основа чврстој вези и заједничком деловању двају ових фактора у означеном смеру утврђена је наредбама, које слове о набојној дужности школске младежи и учитељева суделовања при том, дачим је гледи вероучне обуке у II. алинеји §. 209. позваног школскога закона императивно и нарочито наглашено, да су учитељи дужни духовника своје вере у том не само подупирати, него и замењивати га онда, када он налогом послова или иначе буде заповедан вршити дужност вероучитеља. —

Како је тако са стране жупанијског школског одбора овамо дојављено, нашло се је учитеља, који се таковој дужности угибају и донекле одричу законом одређене припомоћи свећенику при обуци у вери.

Кр. жупанијска област налази за сходно свратити позорност подчињених кр. котар. области и градских поглаварства на ту немилу околност, те наслов уједно позвати, да на онај занемарења ове врсти реагира, а у сваком случају, да против кривцу досљедном строгости поступати не пропусти.

Опћој пучкој школи у Н. Н. знања и строга равнања ради.

У Вуковару, 29. ожујка 1902.

Кр. поджупан

Ункелхајсер в. р.

Привредне вести.

(Учитељима, свештеницима и родитељима на уважење.) Управа „Привредника“ у Загребу, одјељење за намјештање особља, умољава сву г. г. учитеље, свештенике, да изволе потписаној управи одмах јавити колико желе ваљаних ђака да препоруче сад одмах, а колико кад се школска година сврши у шегрте, да буду до коју годину ваљани, сретни и угледни људи. — То је управи нужно знати, ради даљњег њезиног распореда, јер су се многи господари наши пријатељи по варошима заузели, да смјесте што више ваљаних ђака које управа препоручи.

У Србији.

(Посећење Митрополита Фирмилијана.) После многих и многогодишњих сметња посвећен је Скопљански митрополит *Фирмилијан* у прошли понедељак у Солуну.

Разне белешке.

(Протестантизам у прошлој години). Ни у протестантизму прошле године није било никаквих знаменитијих догађаја. С једне је стране он замро у својим ортодоксалним формама, ради којих се — при оскудевању црквеног авторитета — као боји, да прихвати мисао свакога, који се сматра ортодоксалним богословом, а с друге — он се развијао у тако званом модерном правцу на оним принципима рационалистичке критике, који све јаче подривају у њему основне позитивне вере, а место ње не дају ништа у замену. Главни представник тог правца је познати професор, а ове године и ректор берлинског универзитета, одлични зналац и истраживалац историјског богословља *Адолф Харнак*, који је изложио своје исповедање вере у својим лекцијама: „О суштини хришћанства“. Те лекције (преведене и на руски од А. П. Лебејева у три последње свеске „Богословског Весника“ прошле године) биле су главни предмет пажње богословске не само у Германији, већ и у свој западној Европи. Преведене су скоро на све европске језике протестантских народа, а у самој Германији су растурене у десетинама хиљада егземплара. Наравно, германски богослови се разделише поводом тих лекција на две партије, од којих је једна (са својим главним органом „Хришћански свет“) свакако хвалила и преузносила те лекције, као неко ново открићење и прогањала свако противљење своје кумиру, називајући незадовољнике опскурантима, ускоумним ретроградистима и т. сл. епитетима, а друга партија, која се груписала, око органа ортодоксалног богословља: „Свеопћа јеванђеличко-лутеранска газета“ (коју је основао познати богослов *Лутард*, автор „Апологије Хришћанства“, која је преведена и на руски језик) енергично нападе Харнака и не само да је грмила против њега у целом низу журналних чланака, у којима се критички претресале разне тачке „Лекција“, већ је обелоданила и читаву поворку опровржења у посебним публикацијама, којима се корак по корак опровргавају све Харнакове тврдње. Таквих опровржења се појавила буквално читаву тучета, од којих су неке по три и четир пута обимом веће од самих „Лекција“, те постаде већ веома знаменита анти-Харнаковска литература. И ту се, као и увек, обистинила она пословица, да нема зла без добра. Харнакове „Лекције“ су послужиле као неки будилник за задремалу хришћанску апологетику, која је сад, кад хришћанству прети опасност, пренуда и оживила значај хришћанства као духовно историјске силе. — Та је полемика најпосле добила

www.razjareni karakter, kao što se može судити по „отвореном писму“, с којим је један од Харнакових противника, автор апологетичког списа „Суштина хришћанства“ Валтер, ступио против Харнака у „Свеопћој јеванђеличко-лутеранској црквеној газети.“ Повод том писму било је то, што је Харнак у предговору уз последње издање својих Лекција одговорио својим противницима и подсмевајући се „бујници примедаба и опровржења“ својих противника, назвао њихов рад „варварским богословљем“, изјавивши, да, и ако их је прочитао, но одмах их је и на страну оставио јер ништа поуке за себе није могао наћи у њих. Одговарајући на то пров. В Валтер у свом „отвореном писму“ назива недозвољеним такво поступање озбиљној ствари у протестанској науци и земљи. „Ви морате знати, пише Валтер, да сте усвојили себи стил, који смо ми навикли наћи само у папским едиктима: Ви осуђујете моју књигу, а ничим ту осуду не покрепљујете. Ја мислим да је немогуће, да такве изјаве ex cathedra могу ишта утецати на оне читаоце, који ствар разумеју. Али чујем, да је ипак овде онде тај ваш тон непогрешивости импонирао. Да бих подрио сваку слепу веру у авторитет, подврђавам критици тврдњу за тврдњом вашег предговора, у колико се он на мене односи“. Затим у опширном „отвореном писму“ долази подробна, но и јетка критика основних теза Харнакових, као у опће његовог богословског становског становишта. Међу осталим, говорећи о пријему Лекција Харнакових у Германији и уопће у хришћанском свету, Валтер пише: „Ви говорите о успеху своје књижице: како вам је из великог дела земаља наше отаџбине, из многих крајева, из свих вероисповести, из свих богословских и црквених табора, поводом тих Лекција долазило много изјава о сили Јеванђеља и јединству хришћанске вере. Ако сте Ви и фактички добијали из „свих црквених табора“ благодарствена писма, можете и сами појмити, да се многа из њих темеље на неразумевању. Јер у *оном* табору, где се реч Христа и Његових апостола поштује као авторитет и верује у умрлога за наше грехе и ускрелога ради нашег оправдања Господа, могу вам бити благодарни само они, који су вас криво схватили. Али ви ћутите о другом успеху вашег дела, о оном славу, које је ваша књига нашла у непријатеља хришћанства, како хришћански, тако и „мојсијевских“. И пријатељима ваше књиге је та околност непријатна и пече их. Они теже, да себе умире тим, што су јавни противници ортодоксије изражавали јавну радост при појави ваше књиге тобоже само зато,

што њу одрешито бацају „чувари те ортодоксије.“ Но, они су бацили пред вас палме одмах, чим се ваша књига појавила. Истина и међу њима има њих, који вас не разумеју. Али у сваком случају сте ви дали неверју (ма и против своје воље) оружје за борбу против вере“. — Са библијске стране шта више и неки Јевреји показаше у Харнаковим Лекцијама нетачности и криво схваћање библијских факата, које он употребљава за покретање своје теорије. Тако није без интереса за Харнакове критичаре брошира равина Бека (Bäck), која је истом изишла у Липпском, у којој се критикују Харнакове Лекције.* У опће ће научно богословље још дуго морати рачунати са тим малим делом берлинскога „светила богословља“, кога су неки приврженици његови окружили ауреолом недостиживе величине, срањујући га у области богословља са великаном историјске науке, чувеним Момзеном. — Немачка је наука концем прошле године претрпела озбиљни, скоро незапамтени губитак. 15. децембра по р. к. нагло умре веома популарни богословски писац опат Улгорн. Он се родио у Оснабрику 1826. године, био је неко време доцент у гетингенском универзитету, а затим пређе у службу хановерске конвисторије, и тамо је обнашајући разне дужности осто скоро целог свог живота, дак није постао локумским опатом и као такав се одликовао не само у црквеним, већ и у политичким стварима. 17. фебруара 1896. свечано је прославио своју седамдесетгодишњицу. Сви су у њему ценили уваженог и упливног пастира, особитог проповедника и одличног писца. Од његових дела напознатија су: „Борба хришћанства с језичништвом“ — славни трактат, који је доживео шест издања и „Историја хришћанског милосрђа“, дело у три тома, од којих је особито први обратио на себе опћу пажњу и преведен на многе европске језике — и на руски у „Странику“ под насловом: „Хришћанско милосрђе у првим вековима цркве“. — Осим тога је то био и одлични публициста, који је својим чланцима бацао много светлости на све важније појаве у црквено-религиозном животу.

„Ц. В.“ 1902.

А. Ж.

(Једна црта из китајског религиозног култа).

19. децембра је издала китајска царица указ благодарности богу Дракону и другим божанствима Жуте реке зато, што су богови 19. децембра, кад се превозила царска вуна и платно у Лу-Јуана „дали нам прекрасно време и реку глатку као стакло.“

* Dr. L. Bäck, Harnack's Vorlesungen über das Wesen des Christthums. (Breslau).

Царица жели, да се свим тим боговима даду особите титуле, те је заповедила свом министру церемонијеру да се за то побрине. Ц. В. 1902.

(Антисемитизам у Румунији). У Румунији је недавно потврђен закон, коју ће раселити ну 300.000 Јевреја из земље. Тим се законом забрањује иностранцима бављење занатима. Пошто Јевреје сматрају иностранцима, многи продају своје имање и спремају се, да се иселе у Америку.

„Ц. В.“ 1902.

Књижевне вести.

Овим објављујем српском читалачком свету, да ће мојом накладом о Видову-дну изићи, прва свеска :

„Илустроване историје српског народа“

од најстаријих времена до краја 19. века. Са 140 слика и једном бојадисаном картом балканског полуострва. — Друго умножено издање. —

Дело ће излазити у свескама, а износиће у свему 16 свезака. Сваке треће недеље излазиће по једна свеска са два табака (16 страна) у лексикон-формату, на лепој белој хартији а штампане се овде у Бечу.

Цена је свесци 25 новч. = 50 хелера = 65 дин. пара. Претплата се прима на најмање 4 свеске по 1 фор. = 2 круне = 2 дин. 60 пара; или шаљем поузећем кад неколико свезака изађу. Прва свеска може се добити на углед ко пошаље 50 хелера или 65 дин. пара (у пошт. маркама).

Пошто је првог издања „Илустроване историје српског народа“ коју сам пре 17 година дао штампати већ од дужег времена у промету нестало, а тражи се још једнако са многих страна, то се надам лепом одзиву са свију крајева српског народа.

Ко се жели под повољним условима примити продаје овог новог издања, нека ми се што пре пријави.

У Бечу на Спасов-дан 1902.

Коста Мандровић,
Wien III/3. Reisnerstrasse Nr. 14.

Књижевна објава.

АПОСТОЛИ празнични и недељни, који се читају преко године. С благословом Његове Светости преузвишеног господина *Георгија* патријарха српског. Приредио прота Василије Николајевић. Издање Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловци. Цена 1 К. 50 потура или 2 динара. На вел. 8° са 8¹/₂ табака величине.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ. 43 1—3

На упражњено учитељско место обосполне шесторазредне срп. вероисповедне основне школе у Липови отвара се стечај.

Само потпуно оспособљени учитељи компетовати могу.

Учитељска је плата:

680 круна у готовом годишње; 4 хвата тврдих дрва, из којих се зими и школа греје; 7 ланаца ораће земље, на коју учитељ порезу плаћа; ед венчанице, укопа и парастоса по 40 потура.

Ужива стан у нарави од 2 патосане собе, 2 кујне, 1 коморе, 1 штале, шупе, подрума и прочих побочних нужних зграда — са вртом од ¹/₂ ланца уза стан.

Захтева се од изабраног тачно вршење дужности по школској уредби.

У свакој седници има перо водити и годишње рачуне зготовити, за који труд засад ужива 24 круне награде.

Рок стечају од првог увршења 6 недеља.

Избор прве недеље иза истегга рока.

Молбенице се достављају потписаном одбору.

У Липови (п. п. Безедек, Барања) 9/22. маја 1902. год.

Школски Одбор.

СТЕЧАЈ. 38 2—3

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место срп. вероисповедне школе бар. моношторске. Плата је 680 круна, 5 кат. ланца 868□ земље, на коју учитељ све терете сноси, интереса од штедионишког улога 508 круна 38 пот., 3¹/₂ хвата растових дрва а за ложење школе 3 хвата, слободан стан од две собе, кухиње и подрума и вртом од 960□, од вел. укопа 80 п. од малог 40 п. од парастоса 80 п. од венчања 1 круна, за перовођество 24 круне.

Дужности су прописане школском уредбом осим тога дужан је учитељ у десној певници појати, децу у цркв. појању обучавати. Рок стечаја је до 30 јуна, по ст. кал. када ће се и избор обавити. Компетовати могу само они, који су и из мађ. језика оспособљени, место ће новоизабрани наступити 1 септембра. по нов. кал. Лична пријава и појање у св. цркви узеше се у обзир.

У Барања Моноштру 19. маја 1902. год.

Радован Ваканац

председник

Ад бр. К. 221/239 ex 1902.

36 2—3

СТЕЧАЈ.

Расписује се стечај на једно упражњено свештеничко место у Осеку П. односно V. плаћеног разреда. На месту П. разреда налази се сада један администратор парохије а на месту V. разреда систем. парохијски помоћник. Са првим местом скопчана је годишња дотација.

- а.) плата 1600 К
 б.) сесижонална отштета 400 „
 в.) местни доплатак 349 „
 и слободан стан у цркв. општинској кући.

Са другим местом:

- а.) плата 1000 К
 б.) сесижонална отштета 400 „
 в.) местни доплатак 349 „

Компетенти имају своје прописано инструкције и мелбенице надлежним путем овој конзисторији до укључиво 15. јула по нов. о. г. приослати.

Из седнице архијерејске конзисторије, држане у Карловцима 17./30 маја 1902.

Георгије с. р.
 Патријарх.

СТЕЧАЈ

42 2—2

Почем овдашње учитељско певачко место није стално попуњено, то се овим отвара стечај.

Плата је у готовом 2 фор. (4 круне) од главе. Сада постоји до 55 глава. 60 фор. (120 круна) за пофторну школу из политичне општине и 1 воз сена (вреди 16 круна) 10.⁸⁰⁰ катаст. јутара ораће земље (аренда најмање 180 фор. (360 круна), на ову земљу учитељ плаћа пореза (25 фор. (50 круна).

Од погребна великога 1 круна, од малог 25 патура, од парастоса 1 круна, од венчаница 1 круна.

Остало до 360 фор. (300 фор. за редовну и 60 фор. за пофторну) додаће се из ово епархијског школског подиорног фонда. — Стан са две патосане собе, кујне и подрума. Из своје плате учитељ огрев набавља, јер је већ у њој урачунат.

Дужности су прописане школском уредбом.

Рок стечаја траје до Петрова ове године.

Молбенице се шаљу овој црквеној општини (председништву).

Компетенти морају безусловно имати и квалификацију из мађарског језика; — првенство имају мушке особе. —

Батосек (Bátaszék Tolna megye) 23. маја 5. јуна 1902 године.

Председништво прав. школског одбора.

Михаил Мађаревић.
 председник.

Бр. 49/ЦО. ex 1902.

39 2—2

ОГЛАС.

Црквени одбор срп. прав. општине у Мохачу овим обзнањује; да ће ради издавања унутарњих исправака и моловања цркве, као и градње новог црквеног иконостаса 9./22. јуна т. г. после подне у 2 сата у општинској дворани у Мохачу држати дражбу на мањак на основу писмених понуда (оферта).

Тога ради позива свеколике предузетнике, који послове получити намеравају, да своје добро запечаћене понуде са 10% жаобине од попуњене своте, до горњег рока председнику црквеног одбора поднесу.

Усвојење понуде зависи од црквеног одбора, који ће о њима своју одлуку одмах по свршетку расправе изрећи.

На послове односећи се план, прорачун и подробни услови стоје изложени на увид код председника црквеног одбора у Мохачу и код архитекта Милана Харминца у Будим-Пешти (IV. parnövelde utca 10). —

Из ванредне седнице црквеног одбора срп. прав. општине у Мохачу 19. маја 1. јуна 1902. године.

Симеон Болманац

перовођа

Јосиф Јагић

председник

СТЕЧАЈ ЗА УЧИТЕЉА. 36 3—3

На упражњено учитељско мјесто срп. осн. школе у Медини (Tólna m. p. p. Kölesd) овим се отвара стечај. Дужности су прописане шк. уредбом од 1872. а осим тога дужан је у цркви појати и дјецу у томе обучавати. Годишња плата му је ова: стан по пропису, 2 хвата тврдих дрва, 84 круне од цркв. општине, 80 круна од полит. општине, 12 мерова жита; 12 мерова ражи; 16 мерова јечма, од сваког ђака 1 осмак жита конопљиште, клејиште и купусиште а по закону 5 год. доплатак од 100 круна. За вјенчање, погреб или парастос 1 круну. За држање пофторне школе уживаће 4 ланца земље на коју општина плаћа еквивалент а учитељ порез. Потпуно знање мађарског језика (не само основно-бљење) неопходно је нужно, а жеља је општине, да се и у св. цркви лично прикаже. Рок стечаја је наш Ивањ-дан. Молбенице ваља упутити потписаној управи.

Из сједнице м. шк. одбора држане у Медини 10. марта 1902.

Лукијан Михајловић Лука Шимуновић

парох. адм. и шк. управитељ.

председник.

Ad бр. К. 366/319 ex 1902.

37 2—3

СТЕЧАЈ.

На упражњену парохију VI. разреда у Мп-
клушевцима-Чаковцима овим се стечај расписује.
Компетенти нека своје прописно инструји-

ране молбенице овој конзисторији надлежним
путем до конца месеца јуна по нов. о. г. поднесу.
Из седнице архид. конзисторије, држане у
Карловцима 17./30. Маја 1902. год.

Георгије с. р.
Патријарх.

ДРУГИ ОГЛАСИ

Част ми је овим најучтивије ставили до
знања мојим врло штованим муштери-
јама: пречасној г.г. свештеницима, да
сам своју

КРОЈАЧКУ РАДЊУ

● ЗА СВЕШТЕНИЧКО ОДЕЛО ●

НОВИ САД, Дунавска улица, број 20.

богато снабдео и да ћу од сада увек на
стоваришту имати велики избор разновр-
них штофова за свештеничке горње и доње
хаљине, као: камгарна, дубла, алапина, рип-
са и правог енглеског листера, које повлачим
из првих домаћих и иноземних творница.

Наручене свештеничке хаљине израђујем
највећом пажњом — најсолидније, строго
по избору и по најтачнијој мери, а с обзи-
ром на то што сам стручњак специјалиста,
те сам лично хаљине готовим, у стању сам
да рачунам исте много јестиније него икоји
од посредника или подузмача.

Осим већ наведеног, имам увек на сто-
варшту најфинијих свештеничких појасева,
у свима потребним бојама, камлавки, ка-
дифених и чојаних, у црној и плавој боји,
и шешира свилених са тврдим ободом у
свакој величини, све по најумеренијој цени.

Исто тако примавам на израду и такве
свештеничке хаљине, ако би ми се штоф и
са друге које стране донео; и у том слу-
чају рачунам свој посао по најнижој цени.
Мустре на углед шаљем бесплатно.

Препоручујући се и у будуће пажњи
пречасне г.г. свештеника и молећи их нај-
учтивије за што обилатију потпору.

С одличним поштовањем

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ,

25 9 —

специјалиста — кројач свештеничког одела

ОБЈАВА.

Препоручујем своје богато стовариште срп. прав. црквених утвари
и то: светлих и црних одежда, неба, литија, барјака, полијелеја,
крстова, путира, кадионица, пјетохљебница, ћивота, рипида, цели-
ваћих и свечарских икона; руских икона у разним врстама, исто-
ријских слика, свештеничког одела и т. д. Ко имаде потребе од ових
ствари, нека изволи јавити, па ћу му послати свој

● ● ИЛУСТРОВАНИ ЦЕНОВНИК У КРСТОПЛЕТУ БЕСПЛАТНО. ● ●

На захтевање шаљем обавештаје и различите мустре, а код већих
послова — на позив — поднашам на углед сваковрсне мустре, робу, цртеже,
предрачуне и избор лично, о своме трошку, без да је дотични обвезан да
трговину учини.

С поштовањем

НИКОЛА ИВКОВИЋ

у Новом Саду, Дунавска улица.

11—20 19

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом тажаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Хер-
цеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на
годину 10 круна. Из Србије прима претплата књижара В. Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву
„Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филира од једног реда ситних
слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.